

Amsterdamse coffeeshops en hun bezoekers ~ Omgeving en buitenkant van coffeeshops

2. Omgeving en buitenkant van coffeeshops

Veruit de dichtste concentratie coffeeshops treffen we aan op en rond de Wallen, in het zogeheten '1012-gebied'. Daar is één op de drie coffeeshops gevestigd. Een deel hiervan (26) zal moeten verdwijnen en die coffeeshops laten we buiten beschouwing. Dit hoofdstuk gaat over de overige Amsterdamse coffeeshops. In principe zouden dat er 196 moeten zijn, maar één hiervan blijkt ten tijde van ons onderzoek (tijdelijk) buiten bedrijf. Resteren dus 195 coffeeshops. Al deze coffeeshops hebben we ter plekke aan de hand van een observatielijst systematisch in kaart gebracht. Soms had de coffeeshop een andere naam dan in het overzicht van de gemeente. Twee coffeeshops zaten in een dusdanig ingrijpende verbouwing dat zij tijdelijk gesloten waren voor klanten. Toch hebben we zoveel mogelijk kenmerken van (de omgeving van) deze twee coffeeshops meegenomen in de observaties. '

In dit hoofdstuk geven we eerst een overzicht van enkele kenmerken van de directe omgeving, in het algemeen en waar zinvol bespreken we opvallende verschillen tussen stadsdelen. Vervolgens doen we hetzelfde voor enkele uiterlijke kenmerken van de coffeeshop, dat wil zeggen hoe de coffeeshop er van buitenaf uit ziet. Afsluitend worden de afzonderlijke aspecten samengebracht in een typologie en gaan we na hoe de verschillende typen coffeeshops verdeeld zijn over de stad.

Alleen in het laatste deel is gebruikgemaakt van statistische toetsen. Wanneer in de eerste delen van dit hoofdstuk gesproken wordt van verschillen tussen stadsdelen, zijn deze zo overduidelijk dat statistische toetsing overbodig was.

Omgeving

Van de geobserveerde 195 coffeeshops zijn er 111 gevestigd in stadsdeel Centrum, 4 in Noord, 13 in Oost, 28 in Zuid en 39 in West, waarvan twee in Nieuw-West. (Vanwege het kleine aantal nemen we de twee coffeeshops in Nieuw-

West mee bij stadsdeel West). Onder omgeving wordt verstaan: dat wat lopend of fietsend, op weg naar of langs een coffeeshop *binnen een straal van 200 meter valt waar te nemen.* **[v]**

Winkels

Er zijn weinig coffeeshops zonder winkels in de omgeving (3%), ongeveer een op de drie coffeeshops ligt in een straat met overwegend winkels (35%). De rest heeft een paar winkels in de omgeving (22%) of ongeveer evenveel winkels als woningen (41%). Vooral de coffeeshops in Centrum hebben veel winkels in hun omgeving.

Tabel 2.1 Winkels in omgeving van coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Geen winkels (alleen woningen)	0	1	2	0	2	5
Enkele winkels (overwegend woningen)	9	2	8	4	19	42
Gemengd winkels/woningen	43	1	1	19	16	80
Overwegend winkels	59	0	2	5	2	68
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.1 Winkels in omgeving van coffeeshop

Bedrijven **[vi]**

Ongeveer een op de vijf coffeeshops heeft geen bedrijven (anders dan winkels) in de omgeving (21%). Iets meer dan de helft heeft er enkele (52%), de rest heeft veel bedrijven in de omgeving (12%) of zit er tussenin (16%).

Tabel 2.2 Bedrijven in omgeving van coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Geen	16	3	4	12	5	40
Enkele	52	0	6	14	29	101
Tussenin	24	1	1	1	4	31
Veel	19	0	2	1	1	23
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.2 Bedrijven in omgeving van coffeeshop

Restaurants en eetgelegenheden

Er zijn weinig coffeeshops met helemaal geen restaurants of andere eetgelegenheden (snackbars niet meegerekend) in de omgeving (4%), terwijl ruim de helft er juist veel van in de omgeving heeft (58%). Bij de rest zijn het enkele (20%) of zitten ze tussen enkele en veel in (19%). Vooral de coffeeshops in Centrum liggen in een omgeving met veel eetgelegenheden.

Tabel 2.3 Restaurants en eetgelegenheden in omgeving van coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Geen	0	0	3	1	4	8
Enkele	9	3	4	6	16	38
Tussenin	8	1	4	6	17	36
Veel	94	0	2	15	2	113
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.3 Restaurants en eetgelegenheden in omgeving van coffeeshop

Snackbars

Ongeveer een op de acht coffeeshops heeft geen snackbar in de omgeving (13%). Bij de rest is het vrij gelijk verdeeld over weinig (28%) en veel (30%) snackbars of ze zitten er tussenin (29%). Vooral de coffeeshops in Centrum hebben veel snackbars in de omgeving.

Tabel 2.4 Snackbars in omgeving van coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Geen	5	3	6	2	9	25
Weinig	28	1	5	8	13	55
Tussenin	28	0	2	14	13	57
Veel	50	0	0	4	4	58
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.4 Snackbars in omgeving van coffeeshop

Andere coffeeshops

Slechts een klein deel heeft geen andere coffeeshops in de omgeving (13%). Iets meer liggen nabij één andere coffeeshop (17%), nog iets meer hebben twee coffeeshops in de omgeving (21%) en de helft drie of meer (50%). Dit laatste geldt vooral voor Centrum, terwijl het helemaal niet voorkomt in Noord en Oost.

Tabel 2.5 Andere coffeeshops in omgeving van coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Geen	4	2	6	2	12	26
Eén	12	2	6	5	8	33
Twee	13	0	1	12	14	40
Drie of meer	83	0	0	9	5	97
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.5 Andere coffeeshops in omgeving van coffeeshop

Cafés en clubs

Er zijn weinig coffeeshops zonder café of club in de omgeving (5%). Ruim de helft heeft er veel (53%). De rest heeft er enkele (16%) of zit er tussenin (25%). Vooral de coffeeshops in Centrum hebben veel cafés en/of clubs in de omgeving.

Tabel 2.6 Cafés en clubs in omgeving van coffeeshop

Scholen

Bij de observaties hebben we uitsluitend gekeken of er vanaf de coffeeshop *zichtbaar* scholen aanwezig zijn. Voor de overgrote meerderheid van de coffeeshops is dit niet het geval (94%). Is er wel een school zichtbaar, dan betreft het 1 keer een peuter-/kleuterschool, 5 keer een basisschool en 6 keer een andere opleiding (ROC, hbo, universiteit).

Tabel 2.7 Scholen te zien vanaf coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Geen school zichtbaar aanwezig	107	3	11	24	38	183
Wel zichtbaar aanwezig	4	1	2	4	1	12
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.7 Scholen te zien vanaf coffeeshop

Overige voorzieningen

Ongeveer één op de vijf coffeeshops ligt in de omgeving van een bioscoop (21%) – en dat is bijna altijd in Centrum. Bij iets minder ligt er (ook) een speeltuin(tje) in de omgeving (17%), meestal een veldje met een paar toestellen. Nog iets minder vaak is er (ook) een sportclub of sportschool in de omgeving (14%). Slechts een paar coffeeshops liggen nabij een jongerencentrum (3%). Vooral coffeeshops in Oost hebben geen van dergelijke voorzieningen in hun omgeving.

Tabel 2.8 Overige voorzieningen in omgeving van coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Jongerencentrum	0	1	0	1	3	5
Sportclub	16	0	0	1	11	28
Speeltuin(tje)	3	2	3	9	17	34
Bioscoop	39	0	0	2	0	41
Totaal	58	3	3	13	31	110

Tabel 2.8 Overige voorzieningen in omgeving van coffeeshop

Type straat en bereikbaarheid

Bij ruim de helft van de coffeeshops is er druk (42%) of zelfs heel druk (14%) verkeer in de straat. Bij de meeste andere coffeeshops is er matig verkeer (36%) en bij de rest weinig of geen verkeer (8%) in de straat.

Ruim de helft van de coffeeshops ligt in een straat met eenrichtingsverkeer (51%) en ruim één op de drie aan een doorgaande weg (37%). **[vii]** Krap één op de tien coffeeshops ligt in een straat waar alleen fietsers mogen rijden (8%) en dat zijn bijna allemaal shops in Centrum. Slechts een paar coffeeshops zijn gevestigd in een doodlopende straat.

Tabel 2.9 Verkeer in de straat waar coffeeshop ligt

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Weinig/niet	7	2	2	0	5	16
Matig	40	2	4	15	9	70
Druk	47	0	2	12	20	81
Heel druk	17	0	5	1	5	28
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.9 Verkeer in de straat waar coffeeshop ligt

Tabel 2.10 Type straat waar coffeeshop ligt *

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Doodlopend	3	0	0	1	0	4
Eenrichtingsweg	64	2	3	19	12	100
Doorgaande weg	27	2	10	7	27	73
Uitsluitend fietsers (en voetgangers)	15	0	0	1	0	16
Totaal	109	4	13	28	39	193

* Som is geen eenduidige score mogelijk, bijvoorbeeld: weg 's avonds afgesloten voor auto's, maar dan wel toegankelijk voor fietsers.

Tabel 2.10 Type straat waar coffeeshop ligt *

Openbaar vervoer

Veel coffeeshops liggen dicht bij een halte van het openbaar vervoer. Bij een op de zeven coffeeshops (14%) stopt het openbaar vervoer zelfs (vrijwel) voor de deur en bij 60% is het minder dan vijf minuten lopen. Als het verder lopen is, dan meestal toch nog binnen tien minuten (25%) en zelden langer (1%). Vooral de coffeeshops in Centrum en West liggen heel dicht bij het openbaar vervoer.

Tabel 2.11 Afstand halte openbaar vervoer tot coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Voor de deur	15	0	2	2	9	28
Minder dan 5 minuten lopen	68	1	5	18	24	116
5 – 10 minuten	27	3	6	8	5	49
Langer dan 10 minuten	1	0	0	0	1	2
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.11 Afstand halte openbaar vervoer tot coffeeshop

Bij de meeste coffeeshops rijdt het (dichtstbijzijnde) openbaar vervoer om de paar minuten (67%) en bij de rest rijdt het bijna altijd elke vijf tot tien minuten (32%).

Nooit is het langer dan een kwartier wachten op het openbaar vervoer. Vooral bij de coffeeshops in Centrum rijdt frequent openbaar vervoer.

Tabel 2.12 Frequentie openbaar vervoer in nabijheid coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Om de paar minuten	106	0	3	12	9	130
Elke 5 – 10 minuten	5	3	10	16	28	62
Elke 11 – 15 minuten	0	1	0	0	2	3
Langer dan 15 minuten	0	0	0	0	0	0
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.12 Frequentie openbaar vervoer in nabijheid coffeeshop

Parkeren met de auto

Bij de meeste coffeeshops is er parkeergelegenheid (voor auto's) voor de deur (60%) of binnen 50 meter (33%). Alleen in Centrum is het soms wat verder weg. Het vinden van een vrije parkeerplek binnen een straal van 50 meter is echter bij veel coffeeshops moeilijk (33%) of zelfs heel moeilijk (46%). Bij een kleine minderheid is het gemakkelijk (8%) en bij de rest 'normaal' (13%). Heel moeilijk is het vooral in Centrum en daarnaast bij een paar coffeeshops in Oost en een enkele coffeeshop in West.

Tabel 2.13 Parkeergelegenheid in nabijheid coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Voor de deur	45	3	12	26	31	117
Minder dan 50 meter	52	1	1	2	8	64
Op 50 -200 meter	13	0	0	0	0	13
Verder dan 200 meter	1	0	0	0	0	1
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.14 Vrije parkeerplek vinden binnen straal van 50 meter rondom coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Heel moeilijk	85	0	4	0	1	90
Moeilijk	17	1	7	18	21	64
Normaal	6	1	1	6	11	25
Gemakkelijk	3	2	1	4	6	16
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.13 Parkeergelegenheid in nabijheid coffeeshop

Tabel 2.14 Vrije parkeerplek vinden binnen straal van 50 meter rondom coffeeshop

In Centrum is het parkeertarief het hoogst en aangezien veel coffeeshops in dit stadsdeel liggen, is het niet verrassend dat het parkeertarief in de nabijheid van coffeeshops vaak hoog is (vanaf € 4,00 per uur; 70%). Zelden is parkeren gratis (3%), dit kan vooral bij coffeeshops in Noord. Iets vaker is het parkeertarief 'laag' (minder dan € 2,50 per uur; 8%) en nog iets vaker tussen laag en hoog (rond €

3,00 per uur; 20%). Vooral in Centrum kun je (afgezien van de ochtend) niet gratis parkeren. De hoge concentratie van coffeeshops in dit stadsdeel verklaart waarom het nabij coffeeshops in Amsterdam zondag vaak niet vrij parkeren is (59%). Bij de meeste coffeeshops in de andere stadsdelen is het dan wel gratis.

Tabel 2.11 Afstand halte openbaar vervoer tot coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Voor de deur	15	0	2	2	9	28
Minder dan 5 minuten lopen	68	1	5	18	24	116
5 – 10 minuten	27	3	6	8	5	49
Langer dan 10 minuten	1	0	0	0	1	2
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.15 Parkeertarief in nabijheid coffeeshop

Tabel 2.15 Parkeertarief in nabijheid coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Gratis	0	4	0	1	1	6
Laag (< € 2,50 per uur)	0	0	4	2	9	15
Tussenin (€ 3,00 per uur)	1	0	4	13	20	38
Hoog (€ 4,00 of meer per uur)	110	0	5	12	9	136
Totaal	111	4	13	26	39	195

Tabel 2.16 Zondag gratis parkeren in nabijheid coffeeshop

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Ja	1	4	12	27	36	80
Nee	110	0	1	1	3	115
Totaal	111	4	13	28	39	195

Tabel 2.16 Zondag gratis parkeren in nabijheid coffeeshop

Aanblik van de coffeeshop

Er zijn coffeeshops waar voor voorbijgangers meteen duidelijk is dat er cannabis verkocht en gebruikt wordt, terwijl andere niet gemakkelijk als zodanig herkenbaar zijn en soms helemaal niet opvallen in het straatbeeld.

Het vaakst hebben coffeeshops een smalle gevel (35%), soms zelfs heel smal en is van de buitenkant alleen de deur zichtbaar. Bij wat minder coffeeshops zit de grootte van de gevel tussen smal en breed (26%). Iets minder dan een op de tien

coffeeshops heeft een brede gevel (9%), bijvoorbeeld met een glazen erker. Ten slotte zit een op de drie coffeeshops (31%) in een hoekpand, een dubbel pand, of anderszins groter pand. De variatie in grootte van de panden is tamelijk gelijk verdeeld over de stadsdelen.

Tabel 2.17 Grootte van de gevel van de coffeeshop *

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Smal	37	1	5	10	14	67
Tussenin	29	1	4	8	8	50
Breed	10	0	1	1	5	17
Dubbelpand, hoekpand, etages	34	2	3	9	12	60
Totaal	110	4	13	28	39	194

* Een van de coffeeshops in verbouwing was dusdanig 'ingepakt', dat dit niet bepaald kon worden.

Tabel 2.17 Grootte van de gevel van de coffeeshop*

Een minderheid van de coffeeshops is, ook voor iemand die zelf geen cannabis gebruikt, aan de buitenkant (vooraanzicht, gevel) als zodanig erg herkenbaar (16%), bijvoorbeeld door uithangborden, neonletters en/of bordjes met het woord 'coffeeshop'. Veel vaker zijn ze minder expliciet, maar wel duidelijk herkenbaar als coffeeshop (60%).

"Er staat geen bord met 'coffeeshop'. Maar aan de inrichting kun je van buitenaf wel duidelijk zien dat het een coffeeshop is. Ook de toonbank is van buitenaf goed zichtbaar."

"Ook al staat nergens dat het een coffeeshop is, de naam van deze coffeeshop is een merk op zich."

Ongeveer een kwart van de zaken is matig (14%) of niet echt (10%) herkenbaar als coffeeshop.

"Alleen de deur is zichtbaar. Daarachter loopt een trap naar boven, maar van buitenaf zie je niets van de coffeeshop. De shop zit boven een restaurant."

Tabel 2.18 Herkenbaar uiterlijk als coffeeshop *

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Niet echt herkenbaar	13	1	2	2	2	20
Matig	13	1	2	6	5	27
Duidelijk	65	2	5	17	26	115
Erg herkenbaar	18	0	4	3	6	31
Totaal	109	4	13	28	39	193

* Van twee coffeeshops die in verbouwing waren, viel dit niet te bepalen.

De overgrote meerderheid van de coffeeshops heeft geen portier en slechts bij hoge uitzondering is een portier van buitenaf zichtbaar aanwezig (3%).

Tabel 2.19 Portiers coffeeshop zichtbaar aanwezig *

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Nee	104	4	13	27	39	187
Ja	5	0	0	1	0	6
Totaal	109	4	13	28	39	193

* Twee coffeeshops die in verbouwing waren buiten beschouwing gelaten.

Tabel 2.18 Herkenbaar uiterlijk als coffeeshop*

De overgrote meerderheid van de coffeeshops heeft geen portier en slechts bij hoge uitzondering is een portier van buitenaf zichtbaar aanwezig (3%).

Tabel 2.19 Portiers coffeeshop zichtbaar aanwezig*

Bij ruim de helft (60%) van de coffeeshops kun je door de ramen goed zien dat het een coffeeshop is, bijvoorbeeld omdat je bezoekers een joint ziet draaien of roken, hasjpijpen in de 'etalage' liggen et cetera. Dit geldt vooral voor coffeeshops in Centrum.

Bij een op de vijf coffeeshops (19%) is de inkijk van buitenaf matig, bijvoorbeeld wanneer er veel planten voor het raam staan of posters op het raam geplakt zijn. Bij iets minder coffeeshops is de inkijk van buitenaf slecht (17%).

"Binnen is het erg donker. Als je er met je neus voor staat, ontwaar je wel wat mensen voor het raam die een joint draaien, maar die zijn heel vaag zichtbaar."
"De coffeeshop zit in de kelder. Je moet een trapje af, dus van buiten zie je niet zoveel."

Ten slotte zijn er enkele coffeeshops (4%) zonder inkijkmogelijkheid, bijvoorbeeld omdat alle ramen zwart afgeplakt zijn.

Tabel 2.20 Inkijk coffeeshop van buitenaf*

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Geen	3	1	0	2	2	8
Slecht	10	0	5	10	7	32
Matig	15	1	2	8	11	37
Goed	81	2	6	8	19	116
Totaal	109	4	13	28	39	193

* Van twee coffeeshops die in verbouwing waren, viel dit niet te bepalen.

Tabel 2.20 Inkijk coffeeshop van buitenaf*

Zelfs als een coffeeshop als je ervoor staat duidelijk als zodanig herkenbaar is, kan het zijn dat die in het totale straatbeeld niet of weinig opvalt. Bijvoorbeeld omdat veel van de zaken in de omgeving ook hun naam op de gevel of het raam hebben staan, er veel uithangborden zijn et cetera. Dit geldt voor bijna een op de

vijf coffeeshops (18%).

Daarentegen is een klein deel van de coffeeshops (8%) juist zeer prominent aanwezig in het straatbeeld, bijvoorbeeld omdat het de enige zaak is. De rest valt wel op als coffeeshop, maar niet echt prominent (34%), of valt matig op (40%). Opvallend, maar niet prominent aanwezig is bijvoorbeeld een coffeeshop met grote ramen in een gezellige winkelstraat, te midden van andere coffeeshops, cafés en restaurantjes. En matig opvallend is bijvoorbeeld de enige coffeeshop te midden van veel cafés.

Tabel 2.21 Opvallendheid coffeeshop binnen de directe omgeving

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Niet/weinig opvallend	27	0	0	2	6	35
Matig	49	2	2	12	13	78
Opvallend	30	2	5	14	15	66
Zeer prominent aanwezig	4	0	6	0	5	15
Totaal	110	4	13	28	39	194

Tabel 2.21 Opvallendheid coffeeshop binnen de directe omgeving

Typologie

Tot nu toe hebben we allerlei kenmerken van de directe omgeving en de buitenkant van Amsterdamse coffeeshops beschreven. Afsluitend zijn deze kenmerken in hun onderlinge samenhang onderzocht en is nagegaan of op basis van combinaties van kenmerken verschillende typen coffeeshops onderscheiden kunnen worden. Dat is gebeurd met behulp van clusteranalyse, een statistische methode om op grond van verschillende kenmerken twee of meer groepen (clusters) te vormen. Binnen een cluster zijn de verschillen - tussen in dit geval coffeeshops - zo klein mogelijk, en de verschillen met het andere cluster (of de andere clusters) zo groot mogelijk. Let wel: het gaat om *relatieve* verschillen. Zo kunnen in het ene cluster meer coffeeshops zitten met veel winkels in de buurt, maar dat wil niet zeggen dat er in een ander cluster helemaal geen coffeeshops zitten met veel winkels in hun nabijheid. Wanneer we alle kenmerken die we in dit hoofdstuk bespreken in de analyse betrekken, dan ontstaan twee clusters. Deze clusters kunnen we vertalen in twee typen coffeeshops. Met een plus (+) is in tabel 2.22 aangegeven dat dit kenmerk vaker geldt voor de coffeeshops in dit cluster dan in het andere cluster. **[viii]**

Cluster 1 dekt ruim een kwart van de coffeeshops en kunnen we typeren als *losstaande coffeeshops*. Er staat hoogstens één andere coffeeshop in de omgeving. Deze coffeeshops zijn vaak wat groter en liggen in een blok of straat

met minder of geen andere ondernemingen, zo niet overwegend of uitsluitend woningen, (mede) waardoor zij binnen de omgeving meer opvallen. Deze coffeeshops liggen vaker aan een doorgaande weg en dicht bij deze coffeeshops is relatief gemakkelijk een vrije parkeerplek te vinden.

Cluster 2 dekt krap driekwart van de coffeeshops en is te typeren als *ingebede coffeeshops*. Zij liggen in een omgeving met andere coffeeshops, winkels, cafés, clubs, restaurants, snackbars en bioscopen. Naar verhouding liggen deze coffeeshops vaker nabij frequent rijdend openbaar vervoer en het parkeertarief is hier relatief hoog.

Tabel 2.22 Clusteranalyse op basis van kenmerken buitenkant en omgeving van coffeeshop

	Cluster 1 n=53	Cluster 2 n=139	p
Winkels		+	****
Restaurants/eetgelegenheden		+	****
Snackbars		+	****
Andere coffeeshops		+	****
Cafés/clubs		+	****
Eenrichtingsverkeer		+	*
Doorgaande weg	+		****
Alleen fietsers		+	*
Jongeren centrum	+		**
Sportclub		+	***
Speeluin	+		*
Bioscoop		+	****
Frequentie OV		+	****
Parkeergelegenheid		+	****
Vrije plek vinden	+		****
Parkeertarief		+	****
Zondag gratis	+		****
Grootte	+		**
Inrijk		+	***
Herkenbaarheid		+	*
Opvallendheid	+		****

* = p < .05 ** p < .01 *** p < .005 **** p < .001

Tabel 2.22 Clusteranalyse op basis van kenmerken buitenkant en omgeving van coffeeshop

Alle (vier) coffeeshops in Noord en de meeste coffeeshops in Oost vallen in het eerste cluster (losstaande coffeeshops). Daarentegen behoren verreweg de meeste coffeeshops in stadsdeel Centrum en ook de meeste in Zuid tot het tweede cluster (ingebede coffeeshops). In West zien we beide typen, hoewel vaker ingebede dan losstaande coffeeshops.

Tabel 2.23 Verdeling van de clusters over de stadsdelen

	Centrum	Noord	Oost	Zuid	West	Totaal
Cluster 1	5	4	11	6	27	53
Cluster 2	103	0	2	22	12	139
Totaal	108	4	13	28	39	192

Tabel 2.22 Verdeling van de clusters over de stadsdelen

Samenvatting

In dit hoofdstuk zijn alle Amsterdamse coffeeshops behalve de 26 in het 1012-gebied die moeten sluiten aan de buitenkant in kaart gebracht.

Eerst is gekeken naar de directe omgeving van de coffeeshops (binnen een straal van 200 meter). Er zijn weinig Amsterdamse coffeeshops met helemaal geen winkels, restaurants, snackbars, cafés, clubs en/of andere bedrijven in hun directe omgeving. De meerderheid ligt nabij een of meer andere coffeeshops. Vanaf de coffeeshops zijn zelden scholen zichtbaar.

Vaak liggen coffeeshops in een straat met druk verkeer, maar er zijn ook coffeeshops met weinig of geen verkeer in de straat. Over het algemeen zijn de coffeeshops goed bereikbaar met het openbaar vervoer, vaak is er parkeergelegenheid op korte loopafstand, maar dicht bij de coffeshop is meestal moeilijk een vrije parkeerplek te vinden. Het merendeel van de coffeeshops ligt in een gebied met een hoog parkeertarief.

De buitenkant van de coffeeshops is heel gevarieerd, van smalle pandjes tot dubbele panden en panden met twee of drie etages. De meeste coffeeshops zijn van buitenaf als zodanig herkenbaar, maar er zijn ook coffeeshops waarvoor dit helemaal niet geldt. Portiers voor of bij de deur zijn uitzonderlijk. Bij een kleine meerderheid is van buitenaf goed te zien wat zich binnen afspeelt; daar tegenover staan coffeeshops met weinig tot helemaal geen inkijk. Ook als zodanig herkenbare coffeeshops vallen vaak toch niet echt op binnen het totale straatbeeld, bijvoorbeeld omdat veel van de zaken in de omgeving ook hun naam op de gevel of het raam hebben staan, of simpelweg omdat de coffeshop een van de vele zaken in de straat of buurt is. Een klein deel is juist zeer prominent aanwezig in het straatbeeld, bijvoorbeeld omdat het de enige zaak is.

Op basis van hun directe omgeving en buitenkant zijn twee typen Amsterdamse coffeeshops te onderscheiden. Een ruime meerderheid is te typeren als *ingebiede* coffeeshops; zij liggen in drukke buurten met veel andere ondernemingen, inclusief andere coffeeshops. Vaak liggen dergelijke coffeeshops in Centrum, maar ook in Zuid en wat minder in West. Het tweede type hebben we *losstaande* coffeeshops genoemd. Zij hebben geen of hoogstens één andere coffeshop in de directe omgeving en er is meer minder andere bedrijvigheid. Dit type zien we het

vaakst in West, betreft vrijwel alle coffeeshops in Oost en alle coffeeshops in Noord.

NOTEN

v. Dit is niet met een meetlint gemeten. Als praktisch richtsnoer gold: de lijnrechte afstand tussen het Paleis op de Dam en hotel Krasnapolsky .

vi. Kleine en grotere kantoren, bedrijven, bedrijventerreinen, etc.

vii. Een doorgaande weg is een verbindingsweg met twee open einden die op een andere weg uitkomen.

viii. Zes kenmerken maken geen verschil: bedrijven in de omgeving (anders dan horeca etc.), school zichtbaar, hoeveelheid verkeer in de straat, wel/niet doodlopende straat, loopafstand tot openbaar vervoer en de aanwezigheid van portiers.

LITERATUUR

Benschop, A., Buijs, L., Engelfriet, L., Floor, G., Mourik, D. van, Nijs, S. de, Visser, B. & Korf, D.J. (2009). *Coffeeshops in het hart van de stad. Bewoners en toeristen over postcodegebied 1012 in Amsterdam*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

Bieleman , B. & R. Nijkamp (2010). *Coffeeshops in Nederland 2009*. Groningen: Intraval/Rijksuniversiteit Groningen.

Broekhuizen, J., Boers, J., Ruiten, S. & Slot, J. (2011). *Angst voor coffeeshop in de buurt gegrond? Onderzoek naar de ervaren overlast van coffeeshops én vergelijkbare voorzieningen in 8 Amsterdamse buurten*. Amsterdam: Dienst Onderzoek en Statistiek, gemeente Amsterdam.

Korf, D.J. & Liebrechts, N. (2010). *Coffeeshops, bezoekersstromen, motieven voor bezoek en spreiding in Amsterdam*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

Laar, van, M. & Van Ooijen-Houben, M. (red.) (2009). *Evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid*. Utrecht: Trimbos-instituut en Den Haag: WODC.

Nabben, T. , Benschop, A. & Korf, D. J. (2010). *Antenne 2009; Trends in alcohol, tabak en drugs bij jonge Amsterdammers*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.